

Medisinsk teknisk forening symposium 2010
Kjøpe riktig eller gjøre riktige innkjøp.

vurdert i lys av lov og forskrift om offentlige
anskaffelser og regelverkets intensjoner .

Anne Chr. Røthe, juridisk rådgiver
Oslo universitetssykehus HF

Problemstilling for dagen

- En gjennomgang av lov og forskrift om offentlige anskaffelser – intensjoner og virkninger i dagens helse-Norge.
 - Tolker Norge regelverket riktig – og får vi mest igjen for helsekronene på denne måten

Formål

- Loven og tilhørende forskrift skal bidra til økt verdiskapning i samfunnet ved å sikre *mest mulig effektiv ressursbruk* ved offentlige anskaffelser basert på forretningsmessighet og likebehandling. Regelverket skal også bidra til at det offentlige opptrer med stor integritet, slik at allmennheten har tillit til at offentlige anskaffelser skjer på en samfunnstjenlig måte
 - Forutsetning: Anskaffelser skjer i tråd med de grunnleggende prinsipper (konkurransen, likebehandling, forutberegnlighet, etterprøvnbarhet etc)

Rettslig bakgrunn og ramme

- EU-direktiver – forplikter Norge gjennom EØS-avtalen
- Norge implementert direktivene gjennom:
 - lov om offentlige anskaffelser (LOA)
 - forskrift om offentlige anskaffelser (FOA)
- Et komplisert regelverk
 - reglene i seg selv komplekse
 - rettslig bakgrunn delvis forklaring på reglenes komplekse karakter

Rettslig bakgrunn og ramme forts.

- Regelverkets oppbygning:
 - Lov om offentlige anskaffelser
 - Ramme og generelle prinsipper
 - Forskrift om offentlige anskaffelser
 - Gjennomføring:
 - Del I: Alle anskaffelser uavhengig av verdi
 - Del II: Nasjonale regler-anskaffelser over 500 000 eks mva
 - **Del III: EØS-anskaffelser – anskaffelser over 1,6 millioner (de strengeste og mest "firkantete" reglene i forhold til gjennomføring ligger her)**

Rettslig bakgrunn og ramme forts.

- Tolking av regelverket
 - EU-direktiver
 - EU-domstolenes praksis (krav om ensartet anvendelse av regelverket)
 - Norsk rettspraksis
 - Forarbeider
 - *KOFA-praksis*

Mulige årsaker til at regelverket faktisk praktiseres ulikt ?

- Norske ”særordninger”:
 - innført tilsvarende regler for anskaffelser under EØS – terskelverdier (for anskaffelse av varer og tjenester mellom 500 000 - 1,6 millioner eks mva)
 - KOFA (klageorgan for offentlige anskaffelser)
 - Utgangspunktet rådgivende organ
 - Bidra til at tvister løses på effektiv, uhildet og grundig måte
 - lavere terskel for å klage
 - raskere og rimeligere saksbehandling

Håndhevelse av regelverket

- Hvilke regler de ulike land har innført for å sikre håndhevelse har betydning for praktisering og etterlevelse.

Håndhevelse av regelverket

- **Norsk rett per i dag:**

- Domstolene :

- Inntil kontrakt er inngått:

- Midlertidig forføyning – stanse kontraktsinngåelse
 - Sette til side beslutning i strid med lov og forskrift

- Etter kontrakt er inngått:

- Erstatning

- KOFA

- Rådgivende organ
 - Fra 2007 – hjemmel til å ilegge overtredelsesgebyr ved ulovlige direkte anskaffelser

Håndhevelse av regelverket

- **Nytt håndhevelsesdirektiv (2007/66)**
 - for å effektivisere, sikre og harmonisere etterlevelse av regelverket.
 - EU-land: frist gjennomføring innen 31.12.2009
 - EØS – land: til vurdering, gjennomføres 2010/2011?
- **Hva er nytt?**
 - Karensperiode – 10/15 dager fra varsel
 - Suspensjonsplikt ved klage
 - ”uten virkning” for kontrakter inngått gjennom alvorlige brudd på regelverket
- **Betydning?**

Muligheter for forbedring?

Ja, så absolutt!

- Påstand:
 - Det er ikke først og fremst endringer i regelverket som må til for å sikre at vi faktisk kjøper riktig - og ikke bare foretar riktige innkjøp.
 - **Planleggingsfasen** – gjennomføringsfasen – **kontraktsfasen**

Muligheter for forbedring?

- **Kjennskap til regelverket er helt sentralt**
 - Helt fra planlegging til kontraktstildeling
 - hos de som skal gjennomføre anskaffelsen, brukere og beslutningstakere/leder
 - Benytte korrekte og mest mulig hensiktsmessige prosedyrer
 - Unntaksbestemmelser skal tolkes strengt, oppdragsgiver bærer bevisbyrden for at alle vilkår er oppfylt. Særlig relevante bestemmelser for MTU:
 - Eks 14-4 c) - tekniske grunner kun en leverandør
 - 14-4 f – tilleggsleveranser i en varekontrakt

Muligheter for forbedring?

- **Planleggingsfasen**

- Mange av sakene vi behandler viser at problemer som oppstår i gjennomføringsfase og eventuelt kontraktsfase ofte skyldes mangler i planleggingsfasen.

- Bruk av ressurser i tidlig fase
- Eierskap til prosessen (store fellesanskaffelser contra lokale anskaffelser)
- Manglede medvirkning
- Dårlig definering av behov
- Ikke tilpassede tildelingskriterier
- Ikke tilpassede kontrakter (gjelder bla innhold og varighet)

Muligheter for forbedring?

- **Kontraktsfasen**

- Oppfølging av kontrakt også sentralt for å sikre riktige kjøp.
 - at får det man har bestilt
 - til avtalt pris

Konklusjon

- Kjøpe riktig eller gjøre riktige innkjøp?
 - Ja takk, begge deler!